

The background features a large, stylized number '10' on the left side, composed of a vertical bar and a diagonal stroke. To the right of the '10', there are several five-pointed stars arranged in a circular pattern, reminiscent of the European Union flag. The entire design is set against a dark blue background with lighter blue geometric shapes.

10 lat
Polski w Unii Europejskiej

z perspektywy Ministerstwa Finansów

POPRZEDNI MINISTROWIE FINANSÓW
Z OKRESU CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Jan Vincent-Rostowski
(18.11.2011–27.11.2013; 16.11.2007–18.11.2011)

Zyta Gilowska
(07.01.2006–24.06.2006)

Zyta Gilowska
(22.09.2006–16.11.2007)

Teresa Lubińska
(31.10.2005–07.01.2006)

Stanisław Kluza
(14.07.2006–22.09.2006)

Mirosław Gronicki
(21.07.2004–31.10.2005)

Paweł Wojciechowski
(24.06.2006–14.07.2006)

Andrzej Raczko
(16.06.2003–21.07.2004)

WSTĘP

Szanowni Państwo,

1 maja 2014 r. mija dziesiąty rok członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jest to więc naturalna okazja do dokonania podsumowania pierwszej dekady naszej obecności we wspólnocie europejskiej z perspektywy Ministerstwa Finansów.

Akcesja Polski do UE wiązała się z wieloma oczekiwaniami dotyczącymi poprawy sytuacji gospodarczej naszego kraju i jakości życia Polaków. Przed administracją publiczną stało trudne zadanie wymagające ogromnej mobilizacji i zmian organizacyjnych, nie tylko w okresie przygotowań do wstąpienia do UE, ale także przez cały okres naszego członkostwa. Trwający przez kilka ostatnich lat kryzys finansowy, spowodował, że nie wszystko udało nam się zrealizować zgodnie z przyjętymi wcześniej założeniami. Jednocześnie przeprowadzone podsumowanie pokazuje, że bilans tych 10 lat jest dla Polski zdecydowanie dodatni. A cały czas wyznaczamy sobie nowe cele.

Staliśmy się stabilnym finansowo państwem, którego gospodarka jest darzona zaufaniem zagranicznych rynków finansowych. Na forum unijnym mamy silny głos liczący się w debacie europejskiej. Wciąż jesteśmy też jednym z największych beneficjentów środków pomocowych, które były, są i jeszcze przez wiele lat będą ważnym impulsem dla wzrostu gospodarczego Polski. Skutecznie zabezpieczamy także rynek wspólnotowy przed napływem nielegalnych towarów zagrażających życiu i zdrowiu, a także zasadom konkurencji, stojąc na straży jednej z najdłuższych zewnętrznych granic lądowych UE.

Przed nami wciąż jednak nowe wyzwania. Wśród nich, także przyjęcie euro. Zanim to jednak nastąpi musimy upewnić się, że nie tylko my jesteśmy gotowi na wejście do strefy euro, ale także strefa euro właściwie przygotowała się na przyjęcie kolejnych członków.

Zapraszam serdecznie do lektury.

NASZA DROGA DO UNII EUROPEJSKIEJ

Budowa systemu koordynacji polskiej polityki europejskiej

Decyzja o wstąpieniu Polski do UE stworzyła całkiem nową sytuację prawną i gospodarczo-społeczną. Sprostanie nowym zadaniom wymagało utworzenia systemu koordynacji i wsparcia działań administracji rządowej, aby mogła ona sprawnie podejmować decyzje. Przed akcesją zadanie to spełniał Komitet Integracji Europejskiej (KIE) utworzony w 1996 r., w skład którego wchodził także Minister Finansów, a od momentu wstąpienia do UE – Komitet Europejski Rady Ministrów (KERM), który odegrał aktywną rolę w koordynowaniu naszej polityki europejskiej, m.in. dzięki zaangażowaniu kolejnych sekretarzy stanu uczestniczących w jego pracach. Od 2010 r. głównym forum koordynacji spraw europejskich w Polsce stał się Komitet ds. europejskich (KSE), który podejmuje decyzje, uzgadnia stanowiska oraz prowadzi dyskusje w sprawach europejskich. Minister finansów należy do najbardziej aktywnych członków tego organu.

Niewątpliwie, duże zaangażowanie kolejnych ministrów finansów w prace kolejno KIE, KERM i KSE przyczyniło się do sukcesu, jaki Polska osiągnęła w Unii Europejskiej.

Przed akcesją

Polska już od lat 90-tych, od chwili podpisania umowy stowarzyszeniowej, otrzymywała pomoc finansową z UE w postaci funduszy przedakcesyjnych. Środki te, które miały charakter bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej Polsce, były ważnym instrumentem w przygotowaniu akcesji do Unii Europejskiej. W ramach instrumentów przedakcesyjnych Polska otrzymała około 5,7 mld euro w okresie od 1990 do 2003 roku.

PHARE – pierwszy fundusz przedakcesyjny stworzony w 1989 roku. Początkowo pomoc była skierowana tylko do Polski i Węgier, lecz z biegiem lat PHARE objął wszystkie państwa, które przystąpiły do UE w 2004 r. Kontynuacją programu Phare w zakresie projektów związanych z rozwojem instytucjonalnym był program Transition Facility skierowany do polskiej administracji. Pomoc z tych programów od 1998 r. to ok. 2 mld euro

ISPA – miał ujednoczyć poziom rozwoju infrastruktury technicznej w krajach ubiegających się o członkostwo w UE w zakresie transportu i ochrony środowiska. Zrealizowano 69 projektów na łączną kwotę ok. 2,5 mld euro.

SAPARD – pomagający dostosować rolnictwo do gospodarki rynkowej. Powstał w 1999 r., aby przygotować kraje kandydujące do Wspólnej Polityki Rolnej. Pomoc wyniosła ok. 700 mln euro.

Oprócz pomocy finansowej Polska korzystała w tym okresie także z doradztwa przedakcesyjnego. Dawało ono możliwość współpracy z najbardziej zaawansowanymi technologicznie i prawnie administracjami krajów członkowskich. Jako jeden z przykładów tej

współpracy można wskazać Służbę Celną. Ponieważ sprawnie działające i bezpieczne granice były wymogiem koniecznym dla przyjęcia Polski do Unii, wzorce dla strategii i przyszłości Służby Celnej w Polsce były czerpane z Niemiec, Holandii, Wielkiej Brytanii oraz innych krajów „starej” Unii. Współpraca ta trwa do dziś, choć zmienił się status polskiej Służby Celnej z ucznia na równoprawnego partnera.

1 MAJA 2004... POLSKA WSTĄPIŁA DO UNII EUROPEJSKIEJ

Wstąpienie Polski do UE oznaczało ogromne zmiany o charakterze prawnym i gospodarczo-społecznym, zarówno w polityce wewnętrznej, jak i zagranicznej. Było więc gigantycznym wyzwaniem dla całej administracji publicznej.

Dzięki akcesji zyskaliśmy udział w procesie decyzyjnym UE. Wymagało to aktywnego uczestnictwa i czujności ze strony przedstawicieli MF biorących udział w pracach organów UE po to, aby zabezpieczyć realizację interesów narodowych np. by wskazać potencjalne zagrożenia już w stadium prac nad danym projektem w organach UE. Proces decyzyjny w UE ma bowiem wpływ na wszystkie obszary w ramach kompetencji MF: podatki, cła, usługi finansowe, nadzór nad systemem finansowym i bankowym, przeciwdziałanie nadużyciom finansowym etc. W celu sprostania ww. wymaganiom konieczna stała się zmiana sposobu komunikowania pomiędzy tymi przedstawicielami MF, którzy na różnych etapach prac nad danym projektem brali udział w procesie decyzyjnym, prezentując stanowisko Polski. Z biegiem lat powszechna stała się bezpośrednia i szybka wymiana informacji dzięki narzędziom teleinformatycznym. Konieczna była się też umiejętność i łatwość w nawiązywaniu kontaktów z przedstawicielami innych państw i instytucji UE. Wzrósł więc zakres wymagań stawianych pracownikom zaangażowanym w proces decyzyjny UE.

Ciekawostka: dzięki kontroli celnej na granicy zewnętrznej UE, polscy i unijni eksporterzy żywności otrzymywali refundacje do eksportowanych produktów rolnych. Polscy przedsiębiorcy w ciągu 10 lat członkostwa w UE otrzymali ponad 2 mld złotych z tego tytułu. Obecnie aż 1.087 polskich przedsiębiorców postępuje się pozwoleniami na stosowanie procedur uproszczonych w ramach przepisów unijnych

Ciekawostka: sam fakt przystąpienia do UE, a właściwie podanie samej daty akcesji, miały wpływ na ocenę wiarygodności kredytowej Polski przez agencję ratingową Moody's. Agencja już w 2002 r. podwyższyła rating Polski dla zadłużenia w walutach obcych o dwa stopnie do poziomu A2

Ciekawostka: tylko w 2013 r. KSE rozpatrzył ponad 1570 dokumentów, z czego 140 zostało opracowanych przez MF!

Czy wiesz, że... jednym z najważniejszych priorytetów dla Ministerstwa Finansów od początku starań Polski o członkostwo w strukturach europejskich i strefie Schengen było utrzymanie sprawnie działającej Służby Celnej? W tym celu zrealizowanych zostało 5 projektów Phare o łącznej wartości przekraczającej 53,5 mln euro

Znaczenie procesu decyzyjnego w UE dla krajowego porządku prawnego spowodowało również konieczność zaangażowania na odpowiednio wczesnym etapie prac w UE Parlamentu RP, tak aby zapewnić jego kontrolę nad kierunkiem prac Rządu. Określono więc procedury dotyczące przekazywania odpowiednich informacji na temat prowadzonej przez poszczególne resorty aktualnej polityki na forum unijnym. Przedstawiciele MF prezentują wypracowane i zatwierdzone stanowiska rządu do projektów aktów UE z zakresu spraw MF na forum właściwych komisji Sejmu i Senatu ds. UE, zanim przedstawią je na forum unijnym.

Likwidacja granicy celnej
Sieniawka-Zittau

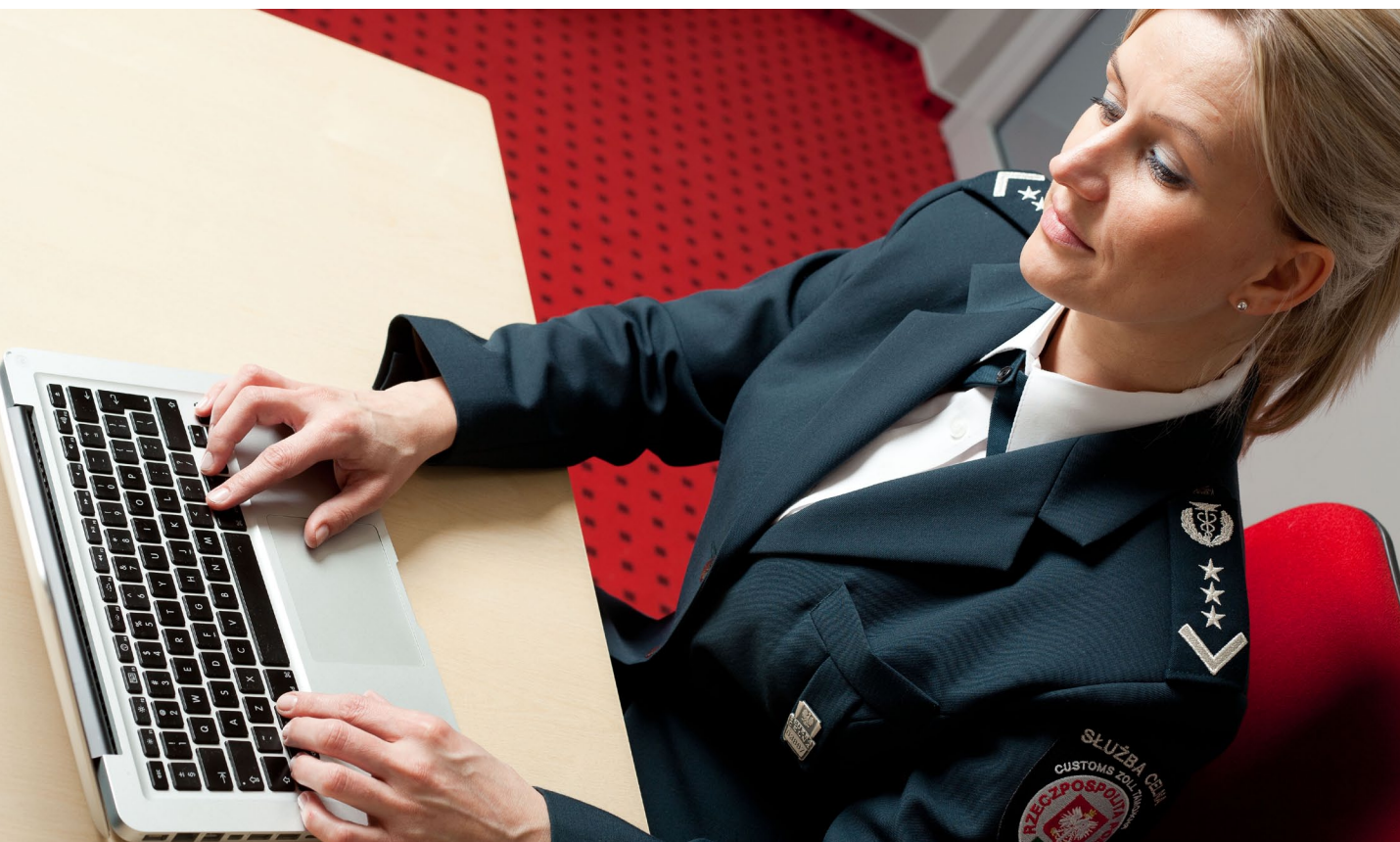

W odniesieniu zaś do sektora finansów publicznych niewątpliwą zmianą związaną z akcesją Polski do UE jest dyscyplinujący wpływ prawa wspólnotowego na kondycję polskich finansów publicznych oraz kształt polskich reguł fiskalnych, służących zapewnieniu dyscypliny budżetowej oraz kontroli zadłużenia. Choć działania na rzecz poprawy kondycji finansów publicznych leżą w interesie Polski i zapewne byłyby prowadzone w Polsce także w sytuacji pozostawania poza UE, fakt członkostwa w UE i wynikające z niego zobowiązania oraz wzajemny monitoring państw członkowskich stanowią czynnik z jednej strony zobowiązujący, a z drugiej motywujący Polskę do realizacji wspólnie uzgadnianych celów w tym zakresie.

Mobilizujące oddziaływanie na politykę finansową polskiego rządu mają także kryteria konwergencji, jakie Polska będzie musiała spełnić, by wejść do strefy euro. Możliwie szybka realizacja kryteriów fiskalnych (relacja deficytu i długu do PKB) oraz kryterium długoterminowych stóp procentowych, które są w zasięgu oddziaływania resortu finansów, jest w interesie polskiej gospodarki, niezależnie od wprowadzenia w Polsce wspólnej europejskiej waluty.

Wdrażanie systemów realizowanych w ramach Programu e-Cło przyspiesza przepływ towarów, umożliwia skuteczniejszą kontrolę i dozór oraz usprawnia funkcjonowanie Służby Celnej

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i strefy Schengen było także szczególnym wyzwaniem dla administracji celnej. 1 maja Polska stała się jednym z krajów granicznych

Wspólnoty i przyjęła odpowiedzialność za wywiązywanie się z przepisów prawa dotyczących nie tylko obywateli naszego kraju, ale także wszystkich innych krajów UE. Priorytetem stało się więc zabezpieczenie granic zewnętrznych szczególnie w sytuacji, gdy Polska posiadała jedną z dłuższych zewnętrznych granic lądowych UE. Konieczna stała się modernizacja infrastruktury i wyposażenia, budowa i wdrożenie systemów teleinformatycznych oraz stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych celników. Akcesja do UE oznaczała też włączenie Polski do wspólnotowego obszaru celnego. Zlikwidowane zostały granice z Niemcami, Litwą, Czechami i Słowacją a co za tym idzie zniesiono bariery celne pomiędzy Polską i innymi członkami UE. Dlatego też w latach 2004-2014 struktura organizacyjna Służby Celnej podlegała istotnym zmianom, które wynikały z nowych zadań, standardów pracy i większej mobilności przy realizacji zadań.

NA GORĄCEJ LINII między Brukselą a Warszawą

Pracownicy Ministerstwa Finansów nieustannie współpracują z przedstawicielami instytucji unijnych w zakresie polityki budżetowej, finansowej oraz zarządzania unią celną. Współpraca nie ogranicza się do kontaktów z Komisją Europejską czy Parlamentem. Komunikacja, koordynacja i ciągły dialog z różnymi instytucjami są niezbędne do właściwego sterowania działaniami w zakresie budżetu i finansów.

Rada ECOFIN

Rada ECOFIN jest jedną z 10 formacji Rady UE, jednocześnie jedną z 3 najstarszych jej konfiguracji. Członkami Rady ECOFIN są przedstawiciele państw członkowskich UE w randze ministrów ds. finansowych lub gospodarczych. W Polsce jest to minister finansów. Rada ECOFIN zajmuje się kwestiami związanymi z koordynacją polityk gospodarczych państw członkowskich UE, a także monitorowaniem polityk budżetowych i finansów publicznych tych państw.

W trakcie 10-letniego funkcjonowania Polski w UE przyjęto istotne projekty oraz przeprowadzono zasadnicze reformy, będące w większości odpowiedzią na kryzys zadłużeniowy i finansowy w UE. Ich zadaniem było wzmocnienie zarządzania gospodarczego, zwłaszcza w strefie euro oraz zwiększenie stabilności finansów publicznych. Odpowiednie akty ustawodawcze zostały przyjęte w trakcie pierwszego od czasu przystąpienia do UE przewodnictwa Polski w Radzie UE w jej grupach roboczych w II połowie 2011 r.

Współpraca z Parlamentem Europejskim

W ramach działań zmierzających do ochrony interesu Polski w unijnym procesie decyzyjnym szczególnie ważne są kontakty z polskimi posłami do Parlamentu Europejskiego. Ministerstwo pozostaje w stałym kontakcie zwłaszcza z posłami należącymi do komisji parlamentarnych zajmujących się sprawami z obszaru prac resortu, czyli komisji ds. budżetu (BUDG), komisji ds. gospodarczych i monetarnych (ECON), komisji ds. kontroli budżetowej (CONT), komisji ds. rynku wewnętrznego i ochrony konsumentów (IMCO) czy komisji ds. handlu międzynarodowego (INTA).

Ciekawostka: Dzięki finansom z projektów unijnych Służba Celna została wyposażona w m.in. samochody oznakowane i nieoznakowane, pojazdy specjalistyczne (tzw. mobilne stanowiska kontroli), mobilne i stacjonarne urządzenia rentgenowskie do kontroli ciężarówek, kontenerów oraz paczek, systemy teleinformatyczne, sprzęt laboratoryjny oraz indywidualny specjalistyczny sprzęt do kontroli, spełniający najwyższe światowe standardy jakości i bezpieczeństwa.

Nieformalny ECOFIN
Wrocław 2011

Rada ECOFIN

Budynek Parlamentu Europejskiego

Flagi UE na tle budynku Komisji Europejskiej

Współpraca z Komisją Europejską

Współpraca z Komisją jest realizowana zarówno na szczeblu eksperckim jak i politycznym. Regularne spotkania z udziałem pracowników ministerstwa mają na celu z jednej strony rozpoznanie aktualnej agendy europejskiej i konsultacje w sprawie polskich priorytetów, a z drugiej zawiązanie nowych i zacieśnienie istniejących kontaktów osobistych z przedstawicielami instytucji UE, które znacząco ułatwiają reprezentowanie interesów ministerstwa na forum unijnym. Poza wymiarem merytorycznym, konsultacje z Komisją są też elementem budowy wizerunku Polski jako państwa w pełni zaangażowanego w budowę Unii Europejskiej. Ministerstwo Finansów współpracuje blisko z dyrekcjami generalnymi ds. budżetu (DG BUDG), ds. podatków (DG TAXUD), ds. rynku wewnętrznego i usług (DG MARKT) oraz ds. gospodarczych i finansowych (DG ECFIN).

Naturalnym partnerem Ministerstwa Finansów jest również Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, które prowadzi różnego rodzaju kampanie informacyjne oraz przygotowuje dla KE analizy i raporty na temat sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w Polsce.

Na przykład... współpraca Departamentu Podatku od Towarów i Usług MF odbywa się za pośrednictwem delegowanego z ministerstwa przedstawiciela, który dba aby stanowisko Polski w obszarze podatku VAT było dobrze rozumiane i uwzględniane w decyzjach UE. Jest to również praktyczne źródło bieżącej wymiany informacji między przedstawicielami pozostałych państw Unii

Współpraca ze Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE

Stałe Przedstawicielstwo to punkt łącznikowy pomiędzy administracją krajową a instytucjami unijnymi i stałymi przedstawicielstwami pozostałych państw członkowskich. Reprezentuje ono Polskę w Radzie UE, biorąc czynny udział w spotkaniach grup roboczych i komitetów, na których przedstawia polskie stanowisko. Pracownicy przedstawicielstwa są pierwszym i z reguły najlepszym źródłem aktualnych informacji na temat działań oraz stanowisk pozostałych państw członkowskich w poszczególnych obszarach działań Wspólnoty, jak i wszelkich zmianach ich dotyczących.

Resort finansów systematycznie wykorzystuje wiedzę i doświadczenie w tym zakresie oferowane przez pracowników SP RP nawiązując z nimi kontakty formalne i nieformalne. Za sprawy związane bezpośrednio z działalnością resortu finansów odpowiedzialni są pracownicy Wydziału Budżetu i Finansów Przedstawicielstwa. Są to eksperci delegowani przez Ministra Finansów do reprezentowania interesów resortu w codziennych kontaktach z przedstawicielami instytucji unijnych oraz państw członkowskich.

Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej jako szczególny przykład współpracy pomiędzy Warszawą a Brukselą

Po siedmiu latach od przystąpienia Polski do UE, na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r., przypadła pierwsza i zarazem historyczna prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej. Odbyła się ona w ramach prezydencji grupowej trzech państw członkowskich przez łączny okres 18 miesięcy, czyli trio Polski, Danii i Cypru.

Dla Ministerstwa Finansów oznaczało to kierowanie przez 6 miesięcy pracami Rady ECOFIN, skupiającej ministrów finansów i szefów banków centralnych wszystkich państw członkowskich UE. Podczas polskiej prezydencji odbyło się sześć posiedzeń Rady ECOFIN, w tym posiedzenie nieformalne we Wrocławiu, we wrześniu 2011 r. Wszystkim przewodniczył ówczesny minister finansów RP Jacek Rostowski.

Spotkania Rady ECOFIN zostały zdominowane przez trwający w Europie kryzys finansów publicznych. Przez cały okres polskiej prezydencji aktywnie pracowano na rzecz jego rozwiązania, a efektem tych prac było przyjęcie tzw. sześciopak, czyli pakietu sześciu aktów prawnych wzmacniających zarządzanie gospodarcze i dyscyplinę fiskalną w UE. Kolejnym sukcesem MF w ramach polskiej prezydencji było przyjęcie budżetu UE na 2012 r. Było to możliwe dzięki umiejętnemu prowadzeniu przez polską prezydencję trudnych negocjacji, co doprowadziło do przyjęcia kompromisu w postaci zrównoważonego budżetu rocznego.

Prezydencja Polski bezsprzecznie przyniosła Ministerstwu Finansów korzyści, do których zaliczyć należy m.in. większą pewność korzystania ze swojego głosu w UE oraz wzmocnienie obecności przedstawicieli MF w instytucjach europejskich. Jednocześnie należy również docenić pozytywne zmiany, takie jak na przykład sposób organizacji pracy Ministerstwa poprzez wykorzystanie zdobytych doświadczeń do dalszej poprawy skuteczności działania oraz sprawności organizacyjnej.

Posiedzenie Rady ECOFIN Wrocław 2011

WSPÓŁPRACA POLSKI Z UNIĄ budżet, finanse i nie tylko

Unia bankowa

W trakcie ostatnich dwóch lat Polska aktywnie uczestniczyła także w pracach nad utworzeniem unii bankowej, projektu obejmującego jednolity mechanizm nadzoru oraz jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, który ma służyć

zapewnieniu bezpieczeństwa i stabilności europejskiego sektora bankowego oraz bezpieczeństwa odbiorców usług finansowych, w tym klientów polskich banków. Tworzone regulacje zmierzają do zapewnienia skutecznego nadzoru nad bankami działającymi w UE oraz przesunięcia finansowej odpowiedzialności za pojawiające się w nich problemy (łącznie z bankructwem) z podatników na właścicieli i wierzycieli oraz specjalnie tworzony wspólnotowy fundusz, docelowo finansowany solidarnie ze składek wszystkich banków.

Przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do unii bankowej poprzez nawiązanie bliskiej współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym, Polska musi mieć jednak pewność, że jednolite rozwiązania będą dla nas bezpieczne pod kątem systemu nadzorczego, bankowego oraz finansów publicznych. Dzięki aktywnemu zaangażowaniu Polski w prace nad unią przyjęte zostały rozwiązania, które w odpowiedni sposób zabezpieczają interesy Polski w trakcie, gdy pozostaje ona poza strefą euro, jak i później, gdyby zdecydowała się na przystąpienie do jednolitego nadzoru jeszcze przed wejściem do strefy euro.

Europejski Bank Inwestycyjny

Od 1990 r. Polska współpracuje również z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI). Od 2004 r., czyli od uzyskania członkostwa w UE, jest jego pełnoprawnym członkiem.

Od początku swojego funkcjonowania w Polsce Bank udzielił polskim podmiotom finansowania na łączną kwotę prawie 44,4 mld euro. EBI, jako finansowe ramię Unii Europejskiej, z roku na rok odgrywał coraz bardziej znaczącą rolę we współfinansowaniu licznych projektów inwestycyjnych na obszarze całego kraju. Aktywność banku w Polsce gwałtownie przyspieszyła z chwilą przystąpienia Polski do UE. W 2003 r. poprzedzającym akcesję podpisano umowy kredytowe z Bankiem na łączną kwotę 1,3 mld euro. W 2008 r. zaangażowanie w Polsce wzrosło do 2,84 mld euro, osiągając następnie rekordowy po-

ziom ok. 5,7 mld euro w 2013 r. Czyni to obecnie z naszego kraju czwarte pod względem rocznego wolumenu kredytów państwo operacji EBI, tuż za Hiszpanią, Włochami i Wielką Brytanią.

Głównym beneficjentem kredytów EBI jest rząd RP (w tym Skarb Państwa), a także jednostki samorządu terytorialnego i podmioty sektora prywatnego. W przypadku kredytów zaciąganych przez Skarb Państwa, warunki finansowe oferowane przez EBI należą do najkorzystniejszych z dostępnych na rynku finansowym i stanowią istotną (tańszą) alternatywę wobec emisji papierów dłużnych na międzynarodowych rynkach finansowych.

Budżet UE, wieloletnie plany finansowe i roczna procedura budżetowa

Budżet UE jest głównym narzędziem finansowym UE służącym do finansowania polityk unijnych, z podziałem na polityki:

- zarządzane centralnie przez UE (innowacje, badania i rozwój, relacje zewnętrzne, mniejsze programy/fundusze wewnętrzne oraz środki na administrację) oraz
- zarządzane przez administracje państw członkowskich (przede wszystkim polityka spójności oraz wspólna polityka rolna).

Udział środków alokowanych do krajów członkowskich systematycznie spada, ale nadal wynosi on ponad 70 % całości środków budżetowych.

Na kształt budżetu mają wpływ polityczne debaty nad wieloletnimi politykami UE, które są decydujące dla określenia wieloletnich limitów zobowiązań. Dla negocjacji budżetów rocznych pozostawiono doprecyzowanie rocznych środków, ale z poszanowaniem uzgodnionych ram.

Wieloletnie ramy finansowe są określane na 7 lat. Dokonuje się w nich określenia limitów zarówno zobowiązań, jak i płatności. W wielu funduszach czy programach, szczególnie tych zarządzanych przez państwa członkowskie, okres spłaty zobowiązań wynosi kilka lat od chwili ich powstania, co powoduje, że zobowiązania finansowe jednych są faktycznie spłacane w trakcie trwania kolejnych. Od stycznia 2014 r. weszły w życie już piąte wieloletnie ramy finansowe (na lata 2014-2020), ale jeszcze przez kilka lat w płatnościach budżetowych będą miały miejsce refundacje już zaciągniętych zobowiązań. Od 1 maja 2004 r. Polska uczestniczyła w realizacji trzech okresów programowania, a mianowicie perspektywy finansowej na lata 2000-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020.

Roczny budżet UE jest zaś planem finansowym UE, uchwalanym przez Radę UE i Parlament Europejski na dany rok kalendarzowy. Budżet UE musi być zrównoważony, bez możliwości posiadania deficytu.

Prace nad projektem budżetu UE rozpoczynają się w styczniu roku poprzedzającego rok budżetowy.

Składka członkowska

Polska od 1 maja 2004 r. uczestniczy w finansowaniu budżetu UE w ramach tzw. systemu środków własnych. W skład środków własnych wchodzi wpłaty państw członkowskich

Ciekawostka: budżet UE powinien być przyjmowany w terminie traktatowym, czyli do końca listopada. Jednak od wejścia w życie Traktatu Lizbońskiego w grudniu 2009 r. udało się to jedynie dwóm prezydentom – polskiej w 2011 r. oraz litewskiej w 2013 r. Procedury budżetowe w roku 2010 (budżet 2011 – prezydencja belgijska) oraz 2012 (budżet 2013 – prezydencja cypryjska) zakończyły się brakiem porozumienia Rady i Parlamentu. Dopiero ponowne przedłożenie projektów budżetu przez Komisję doprowadziło do ostatecznego porozumienia w drugich dekadach grudnia oraz uniknięcia korzystania z prowizoriów budżetowych

Ciekawostka: W latach 2004–2013 w ramach TŚW Polska przekazała do budżetu ogólnego UE ponad 12,762 mld zł.

z tytułu: **opłat celnych i cukrowych** (tzw. TŚW) – 75% pobranych TŚW; **podatku VAT** – 0,3% hipotetycznej zharmonizowanej podstawy VAT, nie większej niż 50% DNB Polski; **Dochodu Narodowego Brutto (DNB)** – proporcjonalnie do swojego udziału w DNB UE. Polska wpłacała od pierwszego dnia członkostwa pełną składkę do budżetu UE, z tym że w 2004 r. składka została odpowiednio pomniejszona do wymiaru 8 miesięcy. W okresie 2004–2006 Polska otrzymała dodatkowe środki z tytułu instrumentu poprawy płynności budżetowej w łącznej kwocie 1,6 mld euro, które poprawiły bilans rozliczeń z UE w pierwszych latach członkostwa.

Czy wiesz, że... w ciągu 10 lat członkostwa w UE dominującym źródłem transferów z budżetu UE do Polski były środki Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej? Stanowią one łącznie 95 proc. całkowitej kwoty przekazywanej Polsce

Transfery finansowe RP – budżet UE

Praktycznie od samego początku członkostwa w UE Polska była beneficjentem budżetu UE (czyli otrzymywaliśmy więcej niż wpłacaliśmy). Suma transferów po 119 miesiącach członkostwa w UE (do końca marca 2014 r.) zamyka się kwotą 95,9 mld euro. Po odliczeniu składki w wysokości 32,6 mld euro oraz zwrotów dokonanych do budżetu UE w wysokości ok. 143 mln euro daje to pozycję netto w wysokości 63,2 mld euro.

Z programów pomocowych przyznanych Polsce było i jest finansowanych wiele inicjatyw.

W ramach **Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG)** 2007–2013 Ministerstwo Finansów realizuje następujące projekty i programy:

- **Program e-Podatki** - zakłada on szereg działań organizacyjnych, legislacyjnych i informatycznych mających na celu wyposażenie administracji podatkowej w nowoczesne narzędzia zarządzania informacją. W ramach programu realizowane są następujące projekty: e-Deklaracje 2, e-Rejestracja, e-Podatki. Więcej na www.epodatki.mf.gov.pl.
- **Program e-Cło**, którego celem jest wdrożenie usług elektronicznego cła i stworzenie warunków wymiany danych z przedsiębiorcami, administracjami celnymi państw członkowskich oraz Komisją Europejską. Więcej na www.e-clo.gov.pl.
- **Projekt Infrastruktura e-Usług Resortu Finansów (IeU)** gwarantuje uzyskanie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, elastyczności działania oraz wydajności aplikacji e-Administracji a także zapewnienie wydajnego środowiska dla rozwiązań aplikacyjnych świadczących elektroniczne usługi dla przedsiębiorców, obywateli oraz organów administracji publicznej szczebla centralnego i lokalnego. Więcej na www.ieu.gov.pl.
- **Projekt Konsolidacja i Centralizacja Systemów Celnych i Podatkowych (KiC)**, którego celem jest wdrożenie zmian systemowych i strukturalnych umożliwiających wprowadzenie rozwiązań w zakresie udostępnienia e-Usług i rozwoju zaplecza informatycznego dla tych usług. W ramach projektu KiC realizowane są trzy wątki projektowe: budowa Centrum Przetwarzania Danych MF, wyposażenie Centrum Przetwarzania Danych MF w sprzęt teleinformatyczny, konsolidacja i centralizacja systemów celnych i podatkowych. Więcej na: www.kic.gov.pl, www.cpd.mf.gov.pl
- **Projekt Budowa Platformy e-Budżetu** – którego celem jest udostępnienie usług pozwalających na ograniczenie papierowego obiegu dokumentów w tym wymianę danych z innymi systemami informatycznymi.

Czy wiesz, że... Już 100 proc. operacji wywozowych i związanych z przemieszczeniem towarów akcyzowych z zawieszoną akcją odbywa się w oparciu o komunikaty elektroniczne i e-dokumenty

W ramach **Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL)** 2007–2013 MF realizuje dwa projekty Wdrożenie budżetu zadaniowego u wszystkich dysponentów środków budżetowych w latach 2008–2012 oraz Wsparcie i przygotowania i wdrożenia budżetu zadaniowego na poziomie centralnym w latach 2008–2012. Ich celem jest wdrożenie do polskiego systemu finansów publicznych nowoczesnych rozwiązań i mechanizmów z zakresu wieloletniego planowania budżetowego w ujęciu zadaniowym oraz upowszechnianie wiedzy i podnoszenie kompetencji kadr administracji publicznej w tym zakresie. Działania w tym zakresie będą również wspierane ze środków europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020. Więcej na www.budzetzadaniowy.gov.pl.

Centrum Przetwarzania Danych, którego budowa była współfinansowana ze środków unijnych w ramach Projektu KiC

Makroekonomiczna pomoc finansowa dla krajów trzecich

O pomoc makrofinansową Unii Europejskiej mogą ubiegać się kraje bezpośrednio sąsiadujące z nią bądź znajdujące się w pobliżu jej granic, które doświadczają perturbacji gospodarczych wynikających z trudnej sytuacji bilansu płatniczego. Wśród krajów uprawnionych do uzyskania tego typu wsparcia znajdują się głównie kraje kandydujące do UE lub objęte Europejską Polityką Sąsiedztwa.

Warunkiem uzyskania takiego wsparcia jest przestrzeganie przez kraj praw obywatelskich, zasad demokracji i rządów prawa. W latach 2000–2013 61% środków przyznanych w ramach pomocy makroekonomicznej trafiło do krajów regionu Bałkanów Zachodnich, a 32% do krajów b. Związku Radzieckiego.

W latach 2004-2013 w ramach pomocy finansowej wypłacono efektywnie łącznie 610,5 mln euro. Pomoc udzielana przez UE jest w 3,2 proc. finansowana przez Polskę (w ramach składki do budżetu UE). W perspektywie 2014-2020 wskaźnik ten wyniesie 3,7 proc.

Rachunkowość i rewizja finansowa

Przystąpienie Polski do UE wiązało się także z wprowadzeniem obowiązku stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) dla wszystkich spółek giełdowych sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe. Dzięki temu nastąpiło zwiększenie porównywalności sprawozdań finansowych spółek działających na rynkach kapitałowych, co wpłynęło na rozwinięcie trans-granicznej działalności także polskich spółek i otworzyło im dodatkowe możliwości pozyskania zagranicznych inwestorów. Natomiast mikro i małe przedsiębiorstwa objęte dyrektywą ws. rachunkowości w niedługim czasie będą mogły skorzystać z uproszczeń administracyjnych, aktualnie wprowadzanych do prawa krajowego.

Ponadto poprzez powołanie w każdym kraju nadzoru publicznego nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi, zwiększyło się bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, tak istotne w przypadku zacieśniania powiązań gospodarczych w ramach jednolitego rynku.

Polska od chwili przystąpienia do UE aktywnie uczestniczy w procesie legislacyjnym w obszarze rachunkowości i rewizji finansowej, skutecznie realizując zasadę zachowania równowagi pomiędzy potrzebą podnoszenia wymogów wobec jednostek zainteresowania publicznego, a redukcją obciążeń dla najmniejszych podmiotów gospodarczych.

Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej jako Instytucja Audytowa

Kontrola skarbową pełni istotną rolę w obszarze wdrażania programów pomocowych finansowanych z budżetu UE. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wraz z podległymi mu służbami (urzędy kontroli skarbowej, wewnętrzne komórki Ministerstwa Finansów) jest Instytucją Audytową. Od chwili przystąpienia Polski do Unii Europejskiej Instytucja Audytowa udziela zapewnienia Komisji Europejskiej, że środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej są wydatkowane prawidłowo. Co roku dla każdego z 31 programów operacyjnych i funduszy pomocowych prowadzone są audyty systemu zarządzania i kontroli, które obejmują około 145 instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów. W przypadku audytów operacji, corocznie badana jest próba około 1500 projektów. Corocznie Instytucja Audytowa wydaje też opinie audytowe, przekazywane do Komisji Europejskiej, odnoszące się do ok. 85 mld zł.

Podatki i polityka podatkowa

Objęcie Polski swobodami traktatowymi oraz związany z tym zdecydowany wzrost liczby osób i podmiotów osiągających dochody ze źródeł w innych państwach UE spowodował także konieczność podjęcia działań zrównujących sytuację podatników, bez względu na to w którym kraju UE pracują lub prowadzą działalność gospodarczą.

Proces harmonizacji podatków w Unii Europejskiej jest jednak przeprowadzany z różnym natężeniem, w zależności od rodzaju podatków. W przypadku podatku VAT harmoniza-

cja przepisów jest szczególnie zaawansowana, w związku z czym należy mówić wręcz o ujednoczeniu podatków w obszarze VAT poszczególnych państw członkowskich, w tym Polski, z unijnym prawodawstwem podatkowym. Tak dalece posunięta harmonizacja podatku VAT została zdeterminowana powstaniem jednolitego rynku UE. Różnice w systemach podatkowych, zwłaszcza w obszarze podatku VAT, mogłyby bowiem doprowadzić do wypaczenia zasady wolnego handlu oraz konkurencji, podważając tym samym ideę rynku europejskiego.

Pomimo braku harmonizacji na szczeblu wspólnotowym w zakresie opodatkowania bezpośredniego, wstąpienie Polski do UE wpłynęło w istotny sposób na kierunki kreowania polityki podatkowej dotyczącej umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, zawartych z innymi krajami członkowskimi.

Pranie pieniędzy

Aksesja pozwoliła na bezpośrednie stosowanie prawa europejskiego do prowadzonej przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej współpracy międzynarodowej oraz umożliwiła jego przedstawicielom pełny udział w pracach wielu instytucji europejskich, między innymi w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, rozpowszechniania broni masowego rażenia, przestępstw podatkowych, przewozu gotówki przez granicę czy raportowania transakcji podejrzanych. Przedstawiciele GIIF brali również udział w budowie europejskiego systemu śledzenia środków należących do terrorystów w ramach Platformy EU-FIU.

Polska w unii celnej

Przystąpienie Polski do UE w 2004 r. było tożsame z przystąpieniem do unii celnej. Polscy funkcjonariusze celni i urzędnicy państwowi zaczęli brać czynny udział w pracach instytucji i organów unijnych współtworząc przepisy, które mają wpływ na codzienne życie mieszkańców UE, ułatwiające handel, ale także poprawiające bezpieczeństwo mieszkańców Europy. Zniesione zostały kontrole celne na granicach wewnętrznych Unii oraz wyeliminowano bariery w handlu w celu tworzenia wspólnego rynku. Korzyści płynące z integracji europejskiej dla administracji celnej to głównie wspólne operacje celne – skuteczniejsze zwalczanie przestępczości, uzgadniane w gronie 28 współpracujących ze sobą krajów członkowskich.

Po 1 maja 2004 r. polscy celnicy na zewnętrznej granicy UE zaczęli też chronić obszar celny nie tylko Polski, ale także innych krajów UE przed napływem towarów podrabianych i niebezpiecznych dla zdrowia. W wyniku działań kontrolnych w latach 2005-2013 funkcjonariusze celni udaremnili umieszczenie w obrocie handlowym ponad 36 mln sztuk nielegalnych towarów. Ich wartość rynkowa za lata 2009-2013 przekroczyła 230 mln euro. Polska Służba Celna odgrywa też znaczącą rolę w procesie nierozprzestrzeniania broni i traktowana jest jako równorzędny, pełnoprawny aktor na scenie międzynarodowej. Osiągnięcie tego statusu nie byłoby możliwe na takim poziomie bez akcesji do UE.

Wszystkie podejmowane działania mają zapewnić, by na obszar celny Unii Europejskiej wprowadzane były tylko takie towary, których obecność nie zagraża życiu i zdrowiu ludzi,

Ciekawostka: GIIF zorganizował wspólnie z Ministerstwem Spraw Zagranicznych warsztaty UE – Rada Współpracy Państw Zatoki – RWPZ (Gulf Cooperation Council) nt. zwalczania finansowania terroryzmu. Miały one miejsce w Warszawie w dniach 22-23 listopada 2011 r. jako wydarzenie sprawowane przez Polskę prezydencji w Radzie UE

Ciekawostka: Polska Służba Celna wdraża wiele ułatwień dla przedsiębiorców, inicjowanych na forum UE. Jednym z takich rozwiązań jest instytucja Upoważnionego Przedsiębiorcy (AEO – Authorised Economic Operator). Ułatwienia związane z posiadaniem statusu AEO to m.in. ograniczenie ingerencji kontrolnych w działalność gospodarczą tych przedsiębiorców, zmniejszenie uciążliwości w razie wytypowania przesyłki AEO do kontroli dzięki jej skontrolowaniu w pierwszej kolejności, czy szybszy i łatwiejszy dostęp do celnych procedur.

Ciekawostka: W latach 2009 i 2010, a potem ponownie w 2012 r. Polska zajmowała pierwsze miejsce pod względem ujawnień nielegalnych papierosów, natomiast w 2011 r. nieznacznie ustępowała jedynie Wielkiej Brytanii i Grecji

Czy wiesz, że... Europejski Trybunał Obrachunkowy uznał w 2011 r. polską Instytucję Audytową za jedną z najlepszych w Europie

Ciekawostka: wynegocjowano przedłużenie możliwości stosowania w Polsce niższych niż dopuszczalne prawem UE stawek podatku VAT na żywność nieprzetworzoną, książki i czasopiśmie specjalistyczne aż do końca 2010 r.

bezpieczeństwu publicznemu czy środowisku naturalnemu oraz by interesy handlowe unijnych przedsiębiorców nie były naruszane.

Służba Celna stoi na straży zewnętrznej granicy UE

POLSKA W UNII WALUTOWEJ kryteria z Maastricht

Polska po podpisaniu traktatu akcesyjnego jest zobligowana do tworzenia warunków niezbędnych do przyjęcia euro. Aby wstąpić do strefy euro konieczne jest spełnienie wymogów zwanych kryteriami konwergencji – kryterium: fiskalnego, stabilności cen, stóp procentowych, kursu walutowego, oraz prawnego.

Przyjęcie euro ułatwi dalszą integrację gospodarczą z krajami strefy euro, wzmacniając przy tym pozycję Polski na arenie międzynarodowej. Po wymianie waluty polscy obywatele będą mogli swobodnie dokonywać zakupów w państwach strefy euro, jak również podróżować do nich bez uciążliwego i kosztownego obowiązku wymiany waluty. Z punktu widzenia przedsiębiorców wspólna waluta ograniczy duże koszty, jakie ponoszą oni obecnie przy okazji transakcji międzynarodowych.

Z drugiej strony będzie się też wiązało z pewnymi kosztami, na przykład rezygnacją z prowadzenia samodzielnej polityki pieniężnej, produkcją i dystrybucją monet czy wpłaconiem składki członkowskiej do europejskiego mechanizmu stabilizacyjnego - funduszu „ratunkowego” dla krajów w trudnej sytuacji finansowej.

PEŁNOMOCNIK RZĄDU DS. EURO

Przygotowując się do docelowej zmiany waluty, ustanowiono Pełnomocnika Rządu ds. wprowadzenia euro w Polsce. Pełnomocnik jest odpowiedzialny za koordynowanie i monitorowanie procesu integracji walutowej ze strefą euro, ale współpracuje również z innymi krajowymi instytucjami zaangażowanymi w ten proces, przekazując im swoje rekomendacje, wnioski i opinie.

Od 22 czerwca 2012 r. stanowisko Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Polskę pełni Jacek Dominik, podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. Wcześniej funkcję tę pełnili: Ludwik Kotecki oraz prof. dr hab. Maria Orłowska, ówcześni sekretarze stanu w Ministerstwie Finansów.

„Wprowadzenie euro stanowi strategiczny cel Polski. Rząd niezmiennie postrzega przyjęcie wspólnej waluty jako korzystne, uznając że główną przyczyną obecnego kryzysu w strefie euro był sposób prowadzenia polityki gospodarczej przez wybrane państwa członkowskie oraz słabość niektórych rozwiązań instytucjonalnych strefy euro, nie zaś wprowadzenie euro per se.

Nasza strategia integracji Polski ze strefą euro opiera się na czterech filarach, które zapewnią, że zmiana ta odbędzie się w bezpiecznych warunkach. Jest to trwałe wypełnienie kryteriów konwergencji, wzmocnienie potencjału i elastyczności polskiej gospodarki, przygotowanie techniczno-organizacyjnej strony procesu i stabilizacja sytuacji w strefie euro.”

Jacek Dominik
Pełnomocnik Rządu ds. Euro
Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów

10 lat członkostwa w UE

edukacja finansowa

Pełnomocnik Rządu ds. Informacji i Edukacji Finansowej

Materiał powstał pod nadzorem
Pełnomocnika Rządu do spraw Informacji
i Edukacji Finansowej w zakresie Budżetu,
Finansów Publicznych i Instytucji
Finansowych oraz Ochrony Finansów
Publicznych

1 lat Polski w Unii Europejskiej z perspektywy Ministerstwa Finansów